

Sygn. akt IV U 416/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lutego 2023 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Dorota Załęska

Protokolant: st. sekr. sąd. Beata Krysiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 lutego 2023 roku w Sieradzu

odwołania Z. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

z dnia 06.07.2022 r. Nr (...)

w sprawie Z. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

o kapitał początkowy

- 1. Zmienia zaskarżoną decyzję i zalicza do kapitału początkowego jako okres składkowy, okres zatrudnienia w byłym Przedsiębiorstwie (...) w Ł. od 30 kwietnia 1992 roku do 31 października 1992 roku oraz ustala wartość kapitału początkowego na 31 grudnia 1998 roku wynoszący 198.654,50 złotych.***
- 2. Zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. na rzecz Z. D. 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.***

Sygn. akt IV U 416/22

UZASADNIENIE

Decyzją z 6.07.2022r. ((...)), ZUS odmówił Z. D. prawa do ponownego ustalenia wysokości kapitału początkowego na dzień 1.01.1999r., ponieważ przedłożone dowody nie powodują zmiany wartości kapitału początkowego; nie uwzględniono: dokumentów z Przedsiębiorstwa (...) w Ł. z okresu od 30.04.1992 – 31.10.1992, ponieważ data ich wystawienia jest wcześniejsza niż data końcowa zatrudnienia, a wg dokumentacji płatnika, zakład ten istniał w okresie 1-31.10.1992 i rozliczał się na podstawie deklaracji bezimiennych, zatrudnienia od 6.01.1993 – 31.01.1993 w (...) Sp. z o. o. Ł., ponieważ w-ca przedłożył ksero umowy o pracę, a według dokumentacji płatnika zawartej w ZUS, zakład rozliczał się na podstawie deklaracji bezimiennych.

Nie podzielając powyższej decyzji, pełnomocnik strony ustanowiony w sprawie wnosił o zmianę decyzji i ponowne ustalenie Z. D. kapitału początkowego przy uwzględnieniu okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w Ł. od 30.04.1992 – 31.10.1992 z wynagrodzeniem miesięcznym w wysokości 6. 824.833zł. oraz zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o. o. od 1.11.1992 – 31.01.1993, z wynagrodzeniem miesięcznym w wysokości 4.000zł. oraz

zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego. Precyzując stanowisko, popierał odwołanie w zakresie w jakim odnosi się do okresów składkowych od 1.05.1992 – 31.10.1992 z tytułu zatrudnienia w byłym przedsiębiorstwie (...) w Ł.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił następując stan faktyczny:

Z. D., ur. (...)

Decyzją z 4.10.2018r., ZUS II Oddział w Ł. ustalił Z. D. kapitał początkowy n dzień 1.01.1999r. w wysokości 194 336,56zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kp oraz obliczenia wwpw, przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych od 1.01.1989 – 31.12.1998; wwpw wyniósł 298,36% - został ograniczony do 250%. Uwzględniono okresy składkowe łącznie:16 lat, 8 m-cy, 24 dni, nieskładkowe łącznie: 4 lata, 1 miesiąc, 10 dni. Do ustalenia wartości kp nie uwzględniono okresów: 24.12.1982 – 20.01.1983 - gdyż nie podjął zatrudnienia po odbyciu zasadniczej służby wojskowej, od 26.02.1990 – 10.07.1990, 18.06.1991 – 31.08.1991, 1.05.1992 – 31.01.1993, 24.05.1994 – 8.07.1994 - w tych okresach przebywał na urloпах bezpłatnych (**decyzja k. 18 - 19/akta kapitałowe**).

W dniu 21.06.2022r., Z. D. złożył w ZUS wniosek o ponowne ustalenie kapitału początkowego, załączając dokumenty osobowo – płacowe (**wniosek z załącznikami k. 21 – 28/akta kapitałowe**).

Decyzją z 6.07.2022r. ((...)), ZUS odmówił Z. D. prawa do ponownego ustalenia wysokości kapitału początkowego na dzień 1.01.1999r., ponieważ przedłożone dowody nie powodują zmiany wartości kapitału początkowego; nie uwzględniono: dokumentów z Przedsiębiorstwa (...) w Ł. z okresu od 30.04.1992 – 31.10.1992, ponieważ data ich wystawienia jest wcześniejsza niż data końcowa zatrudnienia, a wg dokumentacji płatnika, zakład ten istniał w okresie 1-31.10.1992 i rozliczał się na podstawie deklaracji bezimiennych, zatrudnienia od 6.01.1993 – 31.01.1993 w (...) Sp. z o. o. Ł., ponieważ w-ca przedłożył ksero umowy o pracę, a według dokumentacji płatnika zawartej w ZUS, zakład rozliczał się na podstawie deklaracji bezimiennych (**decyzja k. 33/akta kapitałowe**).

W toku postępowania odwoławczego dopuszczono dowód z opinii biegłego z dziedziny rachunkowości, który wypowiedział się odnośnie możliwości przeliczenia wnioskodawcy kapitału początkowego, z uwzględnieniem dokumentów dotyczących dochodów załączonych do odwołania z okresów zatrudnienia w-cy od: 30.04.1992 - 31.10.1992, 1.11.1992 - 31.01.1993 oraz złożonych przy piśmie z 30.09.2022r. oraz hipotetycznego przeliczenia kapitału początkowego w najkorzystniejszym wariantcie (**k. 28, 47/akta sprawy**).

Wnioskodawca udokumentował okresy pracy: Zespół (...) w K., (...)Szkola (...)w K. (świadczenie pracy) - 16.08.1976 - 30.09.1977, Wydział (...) Uniwersytetu (...) (zaświadczenie) - 1.10.1977 - 30.09.1981 – student, Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Handlu (...) w S. z/s w Z. (świadczenie pracy) - 7.12.1981 - 31.01.1984, w tym od 5.01.1982 - 23.12.1982 zasadnicza służba wojskowa, od 24.12.1982 - 20.01.1983 po wojsku nie pracował (okres nie uwzględniony), (...) SA Z. (Rp – 7) - 2.02.1984 - 31.12.1998 i dalej, w tym urlop bezpłatny: 26.02.1990 - 10.07.1990, 18.06.1991 - 31.08.1991, 1.05.1992 - 31.01.1993, 24.05.1994 - 8.07.1994.

W-ca pracował w:

- Przedsiębiorstwie (...) w Ł. od 30.04.1992 – 31.10.1992 - jako Zarządca Komisaryczny wyznaczony przez Wojewodę (...) (Zarządzenie nr(...) Wojewody (...) z 23.04.1992r.) i decyzją z 30.04.1992r. znak (...), tj. 6 m-cy,
- Przedsiębiorstwie Produkcyjno - Handlowym (...) Spółka z o. o. w Ł. od 1.11.1992 – 31.01.1993, tj. 3 m-ce, według decyzji Wojewody (...).

Wynagrodzenie wnioskodawcy od 1.05.1992 - 31.10.1992 wynosiło: płaca zasadnicza - 3.200.000zł., dodatek funkcyjny - 1.000.000zł., dodatek stażowy - nie określono kwoty oraz procentu od płacy zasadniczej.

Za okres od 01.05. - 31.10.1992 przyjęto wynagrodzenie wynikające z list płac w wysokości 31.422.000zł. Za ten okres odprowadzane były składki na ubezpieczenie społeczne.

W listopadzie 1992r., grudniu 1992r. i styczniu 1993r. wnioskodawca prowadził na podstawie umowy zlecenie Przedsiębiorstwa Handlowego (...) Spółka z o. o. w Ł. działalność handlową składu kupieckiego za wynagrodzenie: listopad - grudzień 1992r. po 4.000.000zł. = 8.000.000zł., styczeń 1993r. - 3.500.000zł.

Z druków umów zleceń wynika, że od tych wynagrodzeń nie były odprowadzane składki na ubezpieczenie społeczne, nie było takiego obowiązku, nie były to zatem okresy składkowe i nie można ich uwzględniać w wyliczeniach. Po uwzględnieniu okresu pracy w Przedsiębiorstwie (...) w Ł. od 1.05.1992 - 31.10.1992 (6 m-cy) jako okresu składkowego, łączne okresy składkowe wynosiłyby: 17 lat, 24 dni (tj. 16 lat, 6 m-cy, 24 dni + 6 m-cy).

Udokumentowane zostały wynagrodzenia za okresy pracy, które przyjęte zostały do wyliczeń przez ZUS: 1976r. od 16.08. 7.950,00 wg Rp 7, przec. wyn. 51.372,00, do 5 m-cy 21.405,00, wskaźnik 37,14%, 1977r. do 30.09. - 14.679,00 jw., przec. wyn. 55.152,00, do 9 m-cy 41.364,00, wskaźnik 35,49%, 1977r. od 01.10. do 30.09.1981r. - studia, 1981r. od 07.12. 2.880,00, przec. wyn. 92.268,00, do 1 m-ca 7.689,00, wskaźnik 37,46%, 1982r. od 01.01. do 04.01. 460,00 jw., przec. wyn. 139.572,00, wskaźnik 1,98%, 1983r. - 81.109,00 jw., przec. wyn. 173.700,00, wskaźnik 46,69%, 1984r. do 31.01. 15.261,00 jw., od 02.02. 166.989,00, razem 182.250,00, przec. wyn. 202.056,00, wskaźnik 90,20%, 1985r. - 251.420,00 jw., przec. wyn. 240.060,00, wskaźnik 104,73%, 1986r. - 290.077,00 jw., przec. wyn. 289.140,00, wskaźnik 100,32%, 1987r. - 293.229,00 jw., przec. wyn. 350.208,00, wskaźnik 83,73%, 1988r. - 623.708,00 jw., przec. wyn. 637.080,00, wskaźnik 97,90%, 1989r. 4.146.991,00 jw., przec. wyn. 2.481.096,00, wskaźnik 167,14%, 1990r. - 12.081.732,00 jw., przec. wyn. 12.355.644,00, do 8 m-cy, przec. wyn. 8.237.096,00, wskaźnik 146,67%, 1991r. - 21.667.158,00 jw., przec. wyn. 21.240.000,00, do 10 m-cy 17.700.000,00, wskaźnik 122,41%, 1992r. do 30.04. 12.649.551,00 jw., przec. wyn. 35.220.000,00, do 4 m-cy 11.740.000,00, wskaźnik 107,75%, 1993r. - 51.916.000,00 jw., przec. wyn. 47.940.000,00, do 11 m-cy 43.945.000,00, wskaźnik 118,14%, 1994r. -127.050.600,00 jw., przec. wyn. 63.936.000,00, do 11 m-cy 58.608.000,00, wskaźnik 216,78%, 1995r. - 21.324,51 jw., przec. wyn. 8.431,44, wskaźnik 252,92%, 1996r. - 58.355,83 jw., przec. wyn. 10.476,00 wskaźnik 557,04%, 1997r. - 86.599,25 jw., przec. wyn. 12.743,16, wskaźnik 679,57%, 1998r. - 91.503,54 jw., przec. wyn. 14.873,88, wskaźnik 615,20%.

Zestawienie wynagrodzeń za okres pracy od maja 1992r. do października 1992r. wg kart wynagrodzeń: maj - 5.219.500zł., czerwiec - 5.219.500zł., lipiec - 5.239.500zł., sierpień - 5.239.500zł., wrzesień - 5.249.500zł., październik - 5.254.500zł., razem 31.422.000zł. Od powyższych kwot odprowadzane były składki na ubezpieczenie społeczne. Odprawy w wysokości 10.499.000zł. nie wlicza się do podstawy, gdyż nie odprowadzana była od niej składka na ubezpieczenie społeczne. Biorąc powyższe pod uwagę, hipotetyczna podstawa wymiaru składek za rok 1992 (do października) wynosiłaby 12.649.551zł. do 30.04. + 31.422.000zł. od maja do października - 44.071.551zł. Wskaźnik podstawy do 10 m-cy pracy wynosiłby 150,16% (tj. 44.071.551zł. : 29.350,00zł.) (tj. 35.220.000zł. : 12 m-cy x 10 m-cy = 29.350.000zł.).

Hipotetycznie przyjmując również za listopad i grudzień 1992r., że odprowadzane były składki na ubezpieczenie społeczne (wynagrodzenia wg umów zlecenia liczone po 4.000.000zł.), wynagrodzenie wynosiłoby 8.000.000zł. Zatem od maja 1992r. do 31.12.1992r. wynagrodzenie wynosiłoby: 39.422.400zł. (31.422.000zł. + 8.000.000zł.) + 12.649.551zł. do 30.04.1992r. = 52.071.951zł. Podstawa wymiaru za 1992r. z pełnego roku wynosiłaby 147,85%, tj. 52.071.951zł. : 35.220.000zł.

Biorąc powyższe pod uwagę, tj. wskaźnik podstawy do 31.10.1992r. wynoszący 150,16%, najkorzystniejszy wwpw kapitału początkowego z 10 najkorzystniejszych lat, tj. z lat 1989 - 1998 wynosiłby 302,60% (3026,03 : 10) i do wyliczeń kapitału początkowego przyjęty zostaje w maksymalnej wysokości 250%. Pomimo wyższej podstawy wymiaru za 1992r. wynoszącej 150,16% (przyjęty przez ZUS wynosi 107,75%), nie ma on wpływu na wysokość przyjętego do wyliczenia wskaźnika, który w maksymalnie wynosić może tylko 250%.

Hipotetyczne wyliczenie wysokości kapitału początkowego na dzień 1.01.1999r. przy przyjęciu do stażu składkowego okresu pracy w Przedsiębiorstwie (...) w Ł. jako Zarządca Komisarzyczny od 1.05.1992 – 31.10.1992 w wysokości 6 m-cy. Łącznie okresy składkowe wynosiłyby: 17 lat, 24 dni, okresy nieskładkowe wychowywanie dziecka: 4 lata, 1 m-c, 10 dni. Podstawa wymiaru kapitału początkowego wynosiłaby 3.052,23zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1.01.1989 - 31.12.1998. Wskaźnik ten po wyliczeniu wynosi 302,37%, który został ograniczony do 250%, ponieważ zgodnie z przepisami nie może przekraczać tej wysokości. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru po ograniczeniu do 250% przez kwotę bazową w wysokości 1.220,89zł. ($250\% \times 1.220,89zł.$ kwota bazowa = 3.052,23zł.).

Przyjęto okresy pracy - składkowe: 17 lat, 24 dni, tj. 204 m-ce, nieskładkowe: 4 lata, 1 m-c, 10 dni, tj. 49 m-cy. Łączny okres składkowy i nieskładkowy wynosiłyby: 21 lat, 2 m-ce, 4 dni, tj. 7624. Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31.12.1998r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego dla wnioskodawcy wynosi 64,02%. Współczynnik ten służy do obliczenia części 24% kwoty bazowej. Wysokość 24% kwoty bazowej wynosi 293,01zł. ($24\% \times 1.220,89zł.$ kwota bazowa = 293,01zł.). Średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat wynosi 209 m-cy i wynika z komunikatu Prezesa GUS z 25.03.1999r. w sprawie tablicy średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn (M. P. Nr 12, poz.173).

Obliczenie wartości kapitału początkowego na dzień 01.01.1999r.: część socjalna 293,01zł. \times 64,02% (współczynnik proporcjonalny) = 187,59zł., (204 m-ce okr. skł. \times 1,3%) : 12 \times 3.052,23zł. (podstawa wymiaru) = 674,54zł., (49 m-cy okr. nieskl. \times 0,7%) : 12 \times 3.052,23zł. = 87,29zł., razem 949,42zł.; 949,42zł. \times 209 m-cy (średnie dalsze trwanie życia) = 198.428,78zł.

Kapitał początkowy ustalony na dzień 1.01.1999r. wynosi 198.428,78zł. Do ustalenia kapitału początkowego nie uwzględniono okresów: 24.12.1982 - 20.01.1983, gdyż nie było zatrudnienia po odbyciu zasadniczej służby wojskowej, 26.02.1990 - 10.07.1990, 18.06.1991 - 31.08.1991, 24.05.1994 - 8.07.1994, gdyż w tym okresie w-ca przebywał na urlopie bezpłatnym.

Natomiast udokumentowane wynagrodzenia za okresy pracy od 30.04.1992 - 31.10.1992, powodują jedynie wzrost podstawy za ten rok do wysokości 150,16% (przy przyjętej przez ZUS w wysokości 107,75%) i najkorzystniejszy wskaźnik wysokości podstawy kapitału początkowego z lat 1989 - 1998 do wysokości 302,60%. Nie powoduje to jednak zwiększenia wppw przyjętego do wyliczenia kapitału początkowego, który ograniczony jest ustawą do maksymalnej wysokości 250% (opinia k. 52 – 57/akta sprawy).

Po zapoznaniu się z opinią biegłego, w piśmie procesowym z 28.12.2022r., organ rentowy nie kwestionował zaliczenia do okresu składkowego zatrudnienia w-cy od 1.05.1992 – 31.10.1992. Wskazywano natomiast, że biegły w opinii popełnił błąd, gdyż wartość współczynnika proporcjonalnego do - osiągniętego do 31.12.1998r. – wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego dla wnioskodawcy, powinna wynosić 64,39%, zamiast wskazanej wartości 64,02%. W związku z tym część socjalna powinna wynosić 188,67zł., zamiast 187,59zł., a kapitał początkowy 198 654,50zł. Do stanowiska ZUS przyłączył się pełnomocnik w-cy (**pismo procesowe, stanowisko komórki merytorycznej k. 69-70, adnotacja w protokole na nagraniu CD – 00:01:02 – 00:05:30 k. 82/akta sprawy**).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie i w postępowaniu przed organem rentowym. W poczet materiału dowodowego Sąd przyjął opinię biegłego z zakresu rachunkowości, który wypowiedział się, czy na podstawie dokumentów dotyczących dochodów i zatrudnienia w-cy, załączonych do sprawy, możliwe jest przeliczenie kapitału początkowego wnioskodawcy, w korzystniejszym wariantcie. Z opinii biegłego wynika, że dokumenty dotyczące zatrudnienia w-cy w Przedsiębiorstwie (...) w Ł. od 30.04.1992 – 31.10.1992, dają uzasadnione podstawy do zaliczenia do kapitału początkowego tego okresu zatrudnienia jako składkowego. Z dokumentów tych wynika, że za okres od 1.05.1992r., odprowadzane były składki na ubezpieczenie społeczne. Hipotetycznie obliczony kapitał początkowy wynosiłby 198.428,78zł. Natomiast odnośnie

okresu od listopada 1992r. do stycznia 1993r., w którym wnioskodawca prowadził na podstawie umowy zlecenie Przedsiębiorstwa Handlowego (...) Spółka z o. o. w Ł., działalność handlową składu kupieckiego,

od wynagrodzeń nie były odprowadzane składki na ubezpieczenie społeczne, nie było takiego obowiązku, nie były to zatem okresy składkowe i nie można ich uwzględnić.

Biorąc pod uwagę stanowisko organu rentowego zawartego w piśmie procesowym ZUS z 28.12.2022r., które Sąd podzielił, do którego przyłączył się pełnomocnik odwołującego, to przyjmując wartość współczynnika proporcjonalnego do - osiągniętego do 31.12.1998r. – wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego dla wnioskodawcy, która powinna wynosić 64,39%, a nie jak wyliczył biegły 64,02% oraz część socjalna, która powinna wynosić 188,67zł., zamiast 187,59zł., wartość kapitału początkowego wynosi 198 654,50zł.

Sąd Okręgowy zważył:

Odwołanie jest zasadne.

Jak wynika z art. 173 ust. 1 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2021, poz. 291 ze zm.), dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31.12.1948r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone dla osób w wieku 62 lat, tj. zgodnie z komunikatem Prezesa GUS z 25.03.1999r. (art.173 ust. 2 ustawy).

Zgodnie z przepisem art. 174 ust. 1 cyt. ustawy, kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2 (ust. 2).

Przy ustalaniu kapitału początkowego do okresów, o których mowa w art. 7 pkt 5 stosuje się art. 53 ust. 1 pkt 2 (ust. 2a).

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999r. (ust. 3).

Przedmiotem sporu, doprecyzowanego przez pełnomocnika odwołującego na rozprawie w dniu 21.02.2023r. była ocena możliwości zaliczenia do kapitału początkowego jako składkowego okresu zatrudnienia wnioskodawcy w byłym Przedsiębiorstwie (...) w Ł. od 30.04.1992 – 31.10.1992 i ustalenia wartości kapitału początkowego na dzień 1.12.1998r.

Postępowanie dowodowe wykazało, że zachodzą podstawy do ustalenia kapitału początkowego wnioskodawcy na dzień 1.12.1998r., z uwzględnieniem jako składkowego okresu pracy w- cy od 30.04.1992 – 31.10.1992 w byłym Przedsiębiorstwie (...) w Ł. i ustalenia wartości kp w korzystniejszej wartości, tj. 198.654,50zł.

Z uwagi na powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾§2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i zaliczył do kapitału początkowego jako okres składkowy, okres zatrudnienia w byłym Przedsiębiorstwie (...) w Ł. od 30.04.1992 – 31.10.1992 oraz ustalił wartość kapitału początkowego na 31.12.1998r. wynoszący 198.654,50zł.

O kosztach zastępstwa prawnego orzeczono na podstawie art. 98 kpc w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. 2015.1800 ze zm.).